

OECD TÜRKİYE 2020-2021 TESPİT VE TAHMİNLERİ

OECD (Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü) 1960 yılında imzalanan “Paris Sözleşmesi”ne dayanılarak 1961 yılında kurulmuş uluslararası bir ekonomi örgütüdür. Örgütün sanayileşmiş ve gelişmekte olan 36 üye ülkesi bulunmaktadır. Ülkemiz de kurucu üye ülkeler arasındadır. 20 kurucu üyenin dışındaki ülkeler sonradan katılmışlardır. OECD’nin Haziran 2020 ayında yayınladığı raporunda hem dünya hem de Türkiye için ekonomik tespit, değerlendirme ve tahminlerde bulunulmuştur. Ülkemize ilişkin tespit ve tahminlerin kısa bir özeti aşağıya çıkarılmıştır.

- Türkiye’nin ilk çeyrekteki olumlu büyümesinin (G-20 içinde en yüksek %4,5) ardından %5 oranında küçülmesi bekleniyor. Kurumun pandemide ikinci dalganın gelip gelmeyeceğine bağlı olarak farklı değerlendirmeler var. Salgının tek dalgada kalması halinde küçülme %4,8, ikinci dalganın gelmesi halinde ise küçülmenin %8,1 olacağı tahmininde bulunuluyor. Her iki varsayımda da 2021 sonunda 2019 GSYİH seviyesine gelinemeyecek. İşsizlik tahmini 2020 için %15,6, 2021 için %14,2, cari açık için sırasıyla %0,9 ve (-)%1,3. Enflasyonun ise 2020 yılında %10,6, 2021 yılında %9,1 olacağı öngörülüyor.
- Türkiye’nin ihrac pazarlarında da önemli daralmalar bekleniyor. En büyük daralma tahmini (-)%11,5 ile İngiltere’ye ait. Çeşitli mali, yarı mali ve parasal önlemler birlikte uygulanarak likidite baskıları hafifletilmiştir. Ancak hane halklarına, kayıt dışı çalışanlara ve ücretlilere borç yaratmayacak şekilde doğrudan kapsamlı yardımlar sunulmalıdır. Ülkenin dış şoklara karşı savunmasızlığını azaltacak önlemler alınmalı, sağlam firmaların salgın sonrası büyümelerini geliştirmeye yönelik önlemlere başvurulmalıdır.
- Pandemi’nin Mart ayının ikinci yarısında başlayıp hızla yayılmasına karşın etkili önlemler alınmış, karantina uygulamaları ile sokağa çıkma yasakları uygulanmış, iç ve dış hatlarda ulaşım yasakları getirilmiş olup yoğun bakım hizmetleri dahil sağlık sisteminde başarılı sonuçlar alınmıştır. Yoğun test ve izleme faaliyetleri devam etmeli, vaka sayısı ve ülke istatistikleri uluslararası normlara göre izlenmelidir.
- İstihdam ve talepte keskin düşüşler yaşanmıştır. Mevcut ön göstergeler özel tüketimde ve yatırımlarda keskin düşüşlerin devamına işaret ediyor. Tüm çalışanların %8’ini oluşturan turizm sektöründe sert daralma söz konusu. Nisan ayında ihracatta da keskin düşüşler oldu.
- Kamu Bankaları ve Merkez Bankası yoluyla kredi kanalları arttırılmıştır. Merkez Bankasının tahvil alım limiti aktif büyüklüğünün %5’inden %10’una çıkarıldı. Yerli sanayi sektörünün desteklenmesi için 4800 ithal ürüne ek vergi getirildi. Ancak para politikasında beklenen enflasyona göre negatif reel faiz uygulaması döviz kurunu zayıflattı. Ek önlemlerin bir kısmının bütçe dışında alınması nedeniyle maliyetlerin takibi zor görünüyor.
- Yeniden toparlanma ile iktisadi faaliyetler artmaya başlamıştır. Ancak gerek hane halkları gerekse firmaların gelir kayıpları önemli büyüklükte. İhracat artışı zayıflayacak. Turizm muhtemelen %15’ler civarında daralacak. %5-8’lik daralma ihtimalleri; makroekonomik temellerin zayıflığı, enflasyon ve dış borcun yüksekliği Türkiye’nin dış şoklara maruz kalma ihtimalini arttırıyor. Döviz kuru ve sermaye hareketlerindeki oynaklık, aşırı kredi büyümesi nedeniyle ortaya çıkan finansal riskler, bankacılık sisteminin bazı bölümlerindeki belirsizlikler ve jeopolitik riskler, finans sektöründeki verimlilik ve varlık kalitesi gibi unsurlar dış borçlanma maliyetlerini arttırmaktadır.
- Önümüzdeki oniki ay içinde ödenecek borçlar uluslararası sermaye koşulları çerçevesinde zorlayıcı olabilir. Öngörülen yavaş toparlanma dış dünyayı iyileştirse bile yapısal reformların önemi gündemden düşmeyecek. İşçiler ve işletmelerin kredi haricinde de desteklenmesi gerekiyor. Hane halklarının ve firmaların finansal sürdürülebilirliği önemli. Ayrıca makroekonominin bütüncüllüğü ve pozitif reel faizi esas alan para politikası gerekiyor.

Özetle (inşallah olmaz) ikinci dalganın gelmesi gerek küresel gerek ülkesel bazda maliyetleri arttıracak. Bu durumda bir “Borç Krizi” ihtimali var. Döviz cinsinden veya dövize endekli borçları hayli yüksek olan ülkemizde politika önceliklerinin tespitinde bu konu çok önem taşıyor.

M.Saim UYSAL uysalsaim@gmail.com